

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorum|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. IIX. Negligentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

in l. si unquam. verb. donatione largitur. n. 190. vers. tu autem. C. de revoc. donat. Socin. consil. 19. pro decif. n. 15. vers. & non eundo. col. 5. vol. 1. Barbat. consil. 23. Clementissimè, num. 1. vol. 4. Ripain l. 1. n. 10. in fin. de legat. 1.

CAP. IIX. Negligentia.

Axioma I.

Negligentia par est damno. Pacian. 1. consil. 20. n. 145. pellit enim dictum illud, hodie faciam, cras faciam, aliquem de lucro. Barbat. consil. 41. col. 13. vol. 1. & propterea illi non succurrendum, quia vigilantibus non negligentibus jura subveniunt. l. non enim. 16. ex quibus caus. major. Bald. in cap. fin. n. 5. vers. alius modus, extr. de elect. ubi dicit: quod qui negligit, sua jura perdat; quia negligentia omnia lædit, & refert quendam versum aureis literis (ut inquit) scriptum super ostio Camera Regis Roberti, qui dicebat:

Negligentia par de damno: hoggi farò, doman farò, caggia altrui fuor di guadagno. add. & l. penult. C. de ann. except. Nov. 8. c. 8.

II.

Negligentia lata propè fraudem accidit. l. im-
puberibus 7. ff. de suspect. tut. & cum ea compa-
ratur. c. ea, quæ extr. de offic. Archidiacon. Est
enim ea culpa magna. Cephal. consil. 577. n. 22.
vol. 4. & consil. 356. num. 51. vol. 3. Dissoluta, est
propè dolus. Riminald. consil. 391. n. 20. & ei æqui-
paratur, Angvilola consil. 157. n. 9. cum omne,
quod sit negligentia, non minus puniatur, quam
quod dolo sit. cap. dictum 8. dist. 81. ubi gloss.
inquit: Prælatum pariter pro negligentia sicut
pro dolo deponendum esse; idem confirmat
Hieron. Alban. in tract. de potest. Pontific. p. 1.
n. 177. Farin. quest. crim. 13. n. 30. maxime illis in
rebus, ubi ex officio teneretur quis adhibere dili-
gentiam & non adhibet. Burlat. 328. num. 38.
vol. 4.

III.

Negligentia commissa in uno, censetur etiam
commissa in alio, ad quod illa devenitur. fac.
l. sed etsi per Prætores 26. §. hac clausula 9. in
fin. ff. quibus ex caus. major. l. quid ergo 3. §. usu-
mus 4. in fin. ff. de contr. tutel. act. Cyn. in l. ea
quæ. C. de tempor. in integr. rest. quest. fin. & l. fin.
C. de iis, qui à non Dom. manumiss. ubi ait: quod
negligentia commissa circa unum, noceat etiam
circa aliud. vid. Goedd. consil. 19. de divisi. feud.
num. 23.

IV.

Negligentia non præsumitur. Cravett. consil. 77.
de annon. 11. col. 5. quia quilibet in dubio cen-
setur esse diligens. Alex. consil. 44. col. 1. Panorm.
consil. 41. n. 2. col. 3. vol. 1. Finckelchuf. observ. 115.
num. 12. nec ullus tam negligens & resipiscus est,
ut rem suam facile jactet. l. cum de indebito 25. in
princ. ff. de probat. Regn. Sixtin. 2. Consil. Mar-
purg. 7. n. 23. maxime in his, quæ commodum
ipsum respiciunt. Valt. 1. Consil. Marpurg. 22.

n. 8. neque etiam ea facile probatur. Pacian. 1.
de probat. c. 10. quia est quid negativum, si ea co-
archata non sit. Orian. in c. quoniam, contra verb.
testium depositiones. n. 103. in fin. de probat. &
ante ipsum Bart. consil. 102. Charissimè. col. 2. &
Bald. in l. solam. n. 25. C. de testib. quapropter
magis credendum esse testibus deponentibus de
diligentia, quæ est affirmativum quid, quam de-
ponentibus de negligentibus, quæ est negativum
quid, infert Natt. in consil. 462. prætendit, n. 10.
vers. præterea plurimi. vol. 2.

V.

Negligentia præcedentium excludit petiti-
onem sequentium. Bart. in l. de pupillo 5. §. 16. de
oper. nov. nunc. n. 2. vers. si negligentia. Fichard.
consil. 31. n. 5. ubi per l. 1. C. de inoffic. testam. &
l. scimus 36. eod. tit. concludit, quod negligentia
in querela excludat etiam à petitione hereditatis,
cujus querela præparatoria dicitur.

Intellige procedere, quando præcedens illud
se habet tanquam causa ad sequentia: Sic cum
restitutio in integrum sit causa rescissionis, ideoq;
si quis neglexerit petere in integrum restitutio-
nem, excluditur remedium rescissionis, secus est in
præcedentibus, quæ se non habent ut causa se-
quentium: itaque omnia legata sequentia non
amittuntur, licet neglecta fuerint præcedentia;
quia singula legata singulis annis nascuntur, &
jus capiendi non ex annis præteritis, sed præsen-
tibus inspicitur, per ea quæ tradit Berlich. lib. 2.
concl. 4. n. 6.

VI.

Ex negligentia sua nemo commodum conse-
qui debet. l. itaq; fullo 12. ff. de furt. favent enim
jura vigilantibus & non dormientibus. l. pupillus
24. in fin. ff. de his, quæ in fraud. cred. Men. 2.
arb. jud. cas. 194. n. 24. neque ignaviam præten-
dentes audiri debent. l. 78. §. 2. ff. de leg. 2. Siqui-
dem fructus negligentia damnum est. l. 2. C. de
condit. in publ. horr. lib. 10. maxime si ex temporis
lapsu contrahatur. M. Giurba decif. noviss. 60. n. 28.
Hinc & negligentia suspectis adversus senten-
tiam per fugium solet denegari. Castrenf. in l. spe-
cie. C. de re jud. vers. tu dic. col. 1. Gylman. 4.
vol. 1. num. 30. vid. & Chassan. consil. 38. Cravett.
consil. 32. n. 3. Gom. in Comm. ad Reg. Cancell. de
triennal. possess. post q. 28.

VII.

Negligentia inferioris per superiorem supple-
ri debet. cap. ad audientiam 3. extr. de Eccl. adif.
cap. per tuas 40. extr. de sent. excommun. clem.
unic. in princ. de suppl. neglig. Prælat. Hinc ex
negligentia ministrorum & apparitorum præsu-
mitur negligentia Judicis. Brunnem. C. de Appa-
ritor. præf. annon. in fin.

IIIX.

Negligentia amittit quis jus suum, cap. 1. extr.
de appellat. negligentia enim extinguitur bene-
ficio cap. si Clericus 11. de præbend. in 6. ac ob
eam jus eligendi amittitur, cap. ne pro 41. extr.
de Elect. sicuti judex sive sit ordinarius, sive de-
lega-

(B)

lega-

legatus negligentia vel malitiâ jurisdictionem amittit, *cap. prudentiam 21. extr. de offic. deleg. cap. ex transmissa 6. extr. de for. compet.* Unde sicut alterius negligentia aut cupiditas huic, qui diligens est, nocere non debet. *l. si non 6. §. 1. de bon. aut judic. possidend.* ita privat negligentia notabilis aliquem jure prioritatis, ut secundus primo sit potior, Bero. *in cap. si soli. & cap. fin. de præbend.* Anchar. *in cap. tibi, qui de rescript. in 6.* imò etiam secundus cum clausula anteferri ob negligentiam repellitur. Anchar. *in d. c. penult. de præbend.* Benedictus Curt. Symphor. *in Commentar. de Arrest. amor. art. 5.* Sic creditor cessans debitorem principalem convenire donec solvendo esse desinat, debitum, præsertim ab innocentibus hypothecæ possessoribus, ulterius exigere non valet. Heringius de *fidejuss. 20.* Incipit: Decimo quinto tolli dicitur. *§. 15. vers. cæterum. 19. & seqq. Coler. 2. decis. 220. num. 57.* Dolus enim, nec tantum culpa est, si quis nolit persequi, quod tamen persequi potest: aut si quis non exegerit, quod tamen exigere potuit. *l. dolus 44. ff. mandati l. Stichum 95. §. penult. ff. de solut.* quia negligentibus currit tempus, *cap. ult. extr. de Elect.* eaque etiam per lapsum temporis probatur, *cap. plerumque 23. extr. de rescript.* Ita si Dominus neglexerit in fundo suo metalla & lapides quarere, ob publicam utilitatem justè princeps permittere potest, ut alius ea investiget & in publicum usum extrahat, *Brunnem. ad l. 6. C. de Metallar.* Ita si civis neglexerit arcem reedificare vel domum ruinofam reficere, civitas eam reparare & vendere potest. *l. 46. §. 1. de damn. infect. l. 4. C. de jure Reipubl.* Perez. *C. cod. num. 15. 16.* Ita Clerici præbendas desercentes iis privantur, Episcopi jure suo, nisi intra breve spatium curent se confirmari. *Ibidem num. 8.* degradatio autem fit per singulos gradus retrorsum, adeò ut negligens ultimus & Tyro fiat, aliquando penitus ordine pellitur, *Perez. C. de domest. & protector. num. 11. 13.* etiam Clericus vagabundus *l. 22. §. 1. C. de Episc. Brunnem. C. de Domest.*

Limita: quòd negligens tunc demùm justum amittat, si hoc in jure expresse determinetur. *Brunnem. C. de Decur. col. 4. in fin.*

IX.

Negligens tenetur ex negligentia, *cap. si bos 3. extr. de injur.* Itaque ea in Prælati vel maxime improbat, *cap. cum 11. extr. de celebr. miss. cap. si quis 10. 212. quest. 1. & si custos 18. 27. q. 1.* siquidem eorum negligentia cedit in discrimen subditorum, *cap. si Papa 6. dist. 40. & negligentia correctionis perdit disciplinam in subditis, c. justum 9. 23. quest. 3.* quare negligentes Rectores multas saepe nutriunt pestilentias, dum dissimulant adhibere disciplinam, *cap. 1. distinct. 86. cap. penult. dist. 45.* negligenter enim si corriguntur, quæ malè usurpantur, excedendi via aliis aperitur. *cap. pervenit 71. distinct. 93.* & negligere, cum possis, & non deturbare perversos, nihil aliud est quam facere. *cap. errore 3. distinct. 83.* quapropter negligenti in officio aut dari potest

à superiore coadjutor. *cap. grandi 2. de supplend. negligent. prælat. aut ob negligentiam ab officio planè removeri, text. sunt in cap. placuit 11. q. 3. cap. dictum 1. dist. 87. cap. cum ad monasterium 6. extr. de stat. monach. cap. excommunicamus 19. extr. de heret. aut si judex secularis facere justitiam negligat, per Episcopum potest compelli, cap. ult. extr. de maledic.* Notarius protocolum non diligenter custodiens tenetur ad damnum inde emergens iis, qui contraxerunt. *Perez. C. de Tabular. n. 10.* Is, qui in officio publico constitutus aliquid negligit, unde damnum oritur, illud refarcire debet. *Brunnem. C. de erogat. milit. annon. col. 3. circa fin.* Ita susceptor, qui debitores publicos non convenit, si hi interim idonei facti fuerint, tenetur damnum civitati refarcire. *l. 15. de admin. tut. Perez. C. de suscept. num. 21.* idem est in omni eo, qui tenebatur rationes ab aliquo suscipere & illud omisit. *l. 1. in fin. C. de peric. Nominat.* Declara: modò tantum tempus intercesserit, ut rationes suscipi poterint. *l. 35. pr. d. N. G. Brunnem. ad l. 1. C. de peric. Nominat.*

Limita hoc axioma, quòd negligens teneatur ad sortem tantum, non ad usuras. *l. 17. §. 7. de usur. vid. Perez. C. t. t. de his, qui ex offic.*

X.

Negligentia, eruditionis illa noverca. *cap. ult. dist. 83.* non tam graviter est punienda, quam malitia. *cap. ad falsarium 7. extr. de crim. fals.*

XI.

Negligentia ubi nulla, ibi nec poena esse debet. *Petr. Barbof. ad l. 7. §. illud. num. 87. C. de præscript. 30. ann.*

XII.

NEGLIGENTIA propria semper nocet. Cardinal. Tusch. *præf. concl. tom. 5. lit. M. concl. 36. per totam.* nisi quis in re communi adhiberet illam diligentiam, quam adhibet rebus suis, quia tunc non potest teneri de negligentia. *Roman. consil. 413. Quoad primum. num. 13. vers. quod autem. Cardin. Tusch. d. concl. 36. num. 30.* vel nisi diligentia nihil proficeret, quia tunc negligentia alicui imputari non debet, *l. fin. §. si ea conditione 1. ff. ad leg. Rhodiam de jactu. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de disciplina clericali. §. 20. num. 14.*

Amplia, quòd negligentia propria noceat non saltem in causis propriis, sed & officii. *l. 14. in fin. de offic. præsid. l. 1. n. C. de annon. l. 2. C. de fund. patrimon. Brunnem. ad b. l. 2. l. 1. C. de locat. prædior. civil. Et ibi Brunnem.*

XIII.

XIII.

NEGLIGENTIA unius alteri nocere non debet. *l. rem hereditariam 65. in fine ff. de evictionib. l. 3. ff. de transact. l. fin. ff. ad Syllan. cap. cum 52. extr. de Elect. Thom. de Thomasset in floribus legum, regul. 190. [l. pupillus 24. ff. quæ in fraudem cred. Ant. Fab. in Cod. lib. 7. tit. 32. de fin. 20. n. 9. Carp. zov. P. 1. Const. 18. Defin. 13. n. 5. ita negligentia vel dolus iudicis non debet partibus obesse, quo minus post aperturam testium iterum interrogentur. c. per tuas 48. extr. de testib. hinc licet negligentia procuratoris noceat Domino, cap. dilecto 28. extr. de verb. significat. ob ejus tamen negligentiam Ecclesia restituitur. cap. cum extr. de in integr. restitut.] Sicut etiam negligentia in uno non nocet in alio separato, Castren. consil. 54. Videtur dicendum. n. 2. lib. 1. Card. Tusch. d. concl. 36. n. 28. (nec alterius negligentia ad alienam injuriam referri. *l. non debet 74. de R. l. nec alterius negligentia ei, qui est diligens, nocere. l. si non expediret 6. §. si pupillus 1. ff. de bon. aut jud. poss. neque alterius inertia alterius jus corrumpi debet. l. non satis 6. §. fin. ff. quem serv. amitt. Consil. Arg. consil. 63. n. 100. p. 1.) Hinc qui officiali ad id constituto annonam publicam vel aliam Collationem tradit, de ejus negligentia non tenetur, secus si non idoneo commisisset. *l. 20. Commod. Brunnem. ad l. 2. C. de Navicul.***

Amplia: ut negligentia præpositi non noceat ei, cui præpositus est; sic si Tutor non solvit Canonem, res Emphyteutica minoris non cadit in commissum *l. 2. C. de fund. patrim.* Sed ipse pœnam solvit, ita prælatus non amittit Jus Ecclesiæ, sed ipse punitur *l. 10. C. de SS. Eccl. Brunnem. ad d. l. 2. n. 2.*

Limita: interdum ob conniventiam punitur totum Collegium propter paucorum negligentiam. *Brunnem. ad l. fin. C. de Navicul.*

XIV.

Si aliquis negligens est in uno actu, non præjudicat sibi in sequenti. *Feder. de Sen. consil. 147. Paris. consil. 54. lib. 1. Tiraguell. de utroque retractu lib. 1. §. 2. gloss. 9. num. 162.*

XV.

NEGLIGENTIA non imputatur, ubi diligentia nihil proficeret. *l. fin. §. si ea conditione 1. ff. ad Leg. Rhod. de jactu. Joh. Marian. Bellet. disquis. clericali. p. 1. tit. discipl. cleric. §. 20. n. 14.*

XVI.

NEGLIGENTIA imputari non debet iis, qui ignorant. *l. si quis in gravi 3. si quis*

ignorans 21. ff. ad Syllan. Surd. consil. 419. n. 37. (l. si tutor. 4. Cod. de peric. tut. hinc ubi non est negligentia, ibi præscriptio initium sumere non potest. Gail. 2. obs. 105. num. 6.)

CAP. IX.

Negotium, Negotiatio, Negotiorum gestio.

Axioma I.

Negotia aliena qui nulla necessitate cogente gerit, expensas donare videtur. *l. 1. ff. de donat. Eman. à Costa in suis commun. opin. verb. negotii n. 24. & 25. Nicol. Carbo lib. 2. præf. c. 4. n. 5. Port. in §. 1. num. 7. Instit. de obligat. quæ ex quasi contr. nasc.*

II.

Negotiationem excusat vel arguit qualitas negotii, cap. qualitas 2. de penitent. distinct. 5.

III.

Negotiatio dicitur in commerciis, c. forus 10. extr. de V. S. Negotiatio enim licet nihil aliud sit, nisi quæ possint vilius comparari, carius velle distrahere. cap. pen. dist. 88. in se tamen mala non est. cap. quoniam 12. dist. 88. cum sine periculo ea exerceri nequeat. cap. qualitas 2. de penit. distinct. 5. nec his, qui sobriè rem suam administrant, facile per restitutionem subveniatur. *l. verum 11. §. item non restituitur. 4. de minor. ubi Welf. in par. n. 7. Unde & negotiationes publicæ favorabiles perhibentur, quibus annona juvatur, cum publicam utilitatem contingant, ut not. Dd. in l. annonam. ff. de extraord. crimin. Joh. de Platea in l. 1. C. de fiscal. Usur. add. text. in l. semper 5. §. negotiatores 3. & §. negotiatio 8. ff. de jur. imm. l. si pendentes 27. §. sed etsi 5. ff. de usufr. Goedd. 2. Consil. Marp. 28. n. 2.*

IV.

Negotiatores dicuntur, qui magnis mercibus occupantur, marchans en gros. Mercatores, qui minutariam exercent. *Perez. C. negotiatores ne militent. n. 1.*

V.

Negotiatio inhonesta Clericis est prohibita, cap. 1. distinct. 88. c. Clerici cap. Canonum 3. 14. q. 4. c. secundum 6. extr. ne Cleric. & Monach. Clem. 1. in fin. de vit. & honest. Cleric. sed potius eis negotiatio pietatis mandata d. c. 1. dist. 88.

VI.

Negotium ad executionem alicujus contractus pertinens, non potest videri novus contractus, seu nova conventio, sed pars & sequela ejus, à qua descendit, & ad ejus implementum spectat, *l. si quis servum 23. ff. de action. emt. Bart. n. 4. vers. adverte. Bald. n. 10. in opposit. n. 22. Salicet. n. 10. Cast. n. 11. Jac. n. 8. & n. 15. ad l. fin. C. de pact. fac. l. si constante 24. §. si vir. 4. vers. quod si negotium ff. solut. matr. Aym. Cravett. cons. 666. n. 5. per l. nam & Servius 21. §. si vivo 2. ff. de negot. gest. Bald. in l. meminisse. ff. de offic. procons.*

VII.

Negotium ab alio inchoatum, ab alio potest perfici. c. si duo 6. de procurat. in 6.

(B) 2

IIX.